

Nr 182

Av herr **Bergman m. fl.**, om inrättande av en professur i sociologi vid universitetet i Göteborg m. m.

Vid föregående års riksdag väcktes två motioner (I: 194 och II: 209) i vilka hemställdes bl. a. att en professur i sociologi skulle inrättas vid universitetet i Göteborg från och med den 1 juli 1957. I ifrågavarande motioner anfördes följande:

Redan i det betänkande som den 31 maj 1887 avgavs av den för Göteborgs högskolas planerade tillsatta förstärkta beredningen yrkades att av de tre tillärnade fasta lärareplatserna vid högskolan den ena skulle omfatta *samhällslära* och *nationalekonomi*. Genom en donation av herr August Röhss den 29 juli 1901 sattes högskolan i tillfälle att inrätta bl. a. en professur i *nationalekonomi* och *sociologi*. Till den nya lärostolens förste innehavare utnämndes år 1903 Gustaf F. Steffen, vilken redan före professurens inrättande meddelat undervisning i dessa ämnen vid högskolan. Under de 26 år som Gustaf Steffen innehade nämnda lärostol höll han regelbundet föreläsningar i sociologi.

Under tiden hade nationalekonomien blivit särskilt examensämne vid statsuniversitetet och vid Stockholms högskola. När professuren i nationalekonomi och sociologi år 1931 återbesattes, bedömde också samtliga sakkunniga de sökandes kompetens med hänsyn till deras insatser inom nationalekonomien. Det innebar därför endast en formell bekräftelse på en i verkligheten timad förändring, när Kungl. Maj:t den 26 januari 1951 biföll en av högskolans styrelse ingiven framställning att professuren i nationalekonomi och sociologi skulle i framtiden benämnas August Röhss' professur i nationalekonomi.

Under slutet av 1940-talet och början av 1950-talet fick sociologien särskilda företrädare i Uppsala och Stockholm samt sedermera även i Lund. I sina petita för budgetåret 1951/52 upptog styrelsen för Göteborgs högskola en professur i sociologi som ett av sina angelägnaste önskemål. Till stöd för sitt äskande åberopade den bl. a. en av ett hundratal representanter för Göteborgs näringsliv samt dess kulturella och allmänna institutioner kort förut till chefen för ecklesiastikdepartementet ingiven framställning om åtgärder för en professur i sociologi vid Göteborgs högskola. Professuren tillstyrktes också av universitetskanslern men föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Senare gjorda framställningar ha rönt samma öde. — — — — —

I underdånigt utlåtande den 10 augusti 1956 över konsistoriets äskanden anförde universitetskanslern, att frågan om ordnandet av sociologiundervisningen vid universitetet krävde viss ytterligare utredning, vilken borde inriktas på en undersökning av möjligheten av en samordning av undervisningen i sociologi vid universitetet och vid socialinstitutet i Göteborg. Sedan universitetet under hand anmodats verkställa denna utredning, in-

kom större akademiska konsistoriet den 27 oktober 1956 med ett förslag till anordnande av undervisning i sociologi vid universitetet, vilket godkännts av socialinstitutets styrelse.

Om behovet av en dylik professur torde inga meningsskiljaktigheter råda. Såsom framhålles i större akademiska konsistoriets petita har ett antal vid Göteborgs universitet inskrivna studerande, på grund av att möjligheter till undervisning och forskning i sociologi icke kan erbjudas därstädes, nödgats förlägga studierna i ämnet till annat lärosäte. Den brist i universitetets organisation som frånvaron av en sociologiprofessur utgör, framträder starkt mot bakgrunden av det livliga intresse för sociologiska frågor, som finns i Göteborg, och med tanke på de rika möjligheter för sociologisk forskning som staden erbjuder genom sin storlek, sin egenskap av handels- och industricentrum samt sin sociala struktur. Ett uttryck för det lokala intresset för sociologisk forskning är den donation å 90 000 kronor, som på våren 1954 tilldelades Göteborgs högskola enligt ett gåvobrev från enskild donator. Den möjlighet som genom denna donation skapats att under en om ock begränsad tid få till stånd en sociologisk forskningsverksamhet i Göteborg är helt naturligt av synnerligen stort värde.

Vid behandlingen av dessa motioner anförde statsutskottet (utlåtande nr 63, punkten 13) följande:

Beträffande motionerna I: 194 och II: 209 vill utskottet — under erinran om att ämnet sociologi är företrätt av professorer vid Uppsala universitet och Stockholms högskola samt av preceptor vid Lunds universitet — understryka vikten av att jämväl Göteborgs universitet utrustas med en lärostol i ämnet. Den av universitetskanslern förordade samordningen av undervisningen vid universitetet och vid socialinstitutet i Göteborg innebär enligt utskottets mening en från olika synpunkter lämplig och ändamålsenlig anordning. Såsom i motionen framhålles erbjuder Göteborg rika möjligheter för sociologisk forskning. Utskottet, som likväl icke anser sig böra tillstyrka bifall till motionerna I: 194 och II: 209, förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på den brist i universitetets organisation, som avsaknaden av en sociologiprofessur innebär, och upptager detta spørsmål jämte därmed sammanhängande frågor till förnyat och ingående bedömande.

Av årets statsverksproposition, bilaga 10, åttonde huvudtiteln, framgår att Kungl. Maj:t lämnat utan bifall universitetskanslerns förslag om inrättande av en professur i sociologi vid universitetet i Göteborg.

Enligt vår mening är införandet av sociologi som undervisnings- och examensämne vid universitetet i Göteborg en viktig angelägenhet. Med hänsyn till ämnets storlek och betydelse bör det företrädas av en lärare i professors ställning. Till hjälp vid undervisning och forskning bör till professuren dessutom knytas en förste assistent. Därutöver bör ett kansli-biträde anställas.

Kostnaderna för de här föreslagna befattningarna uppgå med nuvarande lönesättning till följande belopp

En professor i lönegrad Bo 3	38 868 kr.	
Härifrån avgår såsom bidrag från socialinstitutet	2 000 „	kr. 36 868
En förste assistent, arvode		„ 15 204
Ett kanslibitråde i lönegrad Ae 7		„ 10 464
		<hr/>
	Summa	kr. 62 536

Med hänvisning till ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta

a) att en professur i sociologi inrättas vid universitetet i Göteborg fr. o. m. den 1 juli 1958;

b) att innehavaren av denna lärostol ålägges att i den utsträckning konsistoriet och kanslern föreslagit bestrida undervisning och examination vid socialinstitutet i Göteborg;

c) att en tjänst som förste assistent inrättas;

d) att en tjänst som kanslibitråde inrättas;

e) att till bestridande av kostnaderna för under a), c) och d) nämnda tjänster anvisas ett belopp av 62 000 kronor.

Stockholm den 24 januari 1958

Per Bergman

Herbert Hermansson

F. I. Boo

Edgar Sjödahl